

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

GENEL DEĞERLENDİRME RAPORU

2024 YILI GIDA SEKTÖRÜNDE
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ PROGRAMLI TEFTİŞİ

(Ekim, 2025)

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

ÖNSÖZ

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 49'uncu maddesi ve çalışma hayatıyla ilgili diğer maddelerinde Devlet; çalışanların hayat seviyelerini yükseltmek ve çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam oluşturmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri almakla yükümlü tutulmuştur. Bu yükümlülük Devlet'in çalışma hayatını kontrol etmesini gerekli kılmaktadır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı olarak sosyal hukuk devleti temelinde emeğin ve hakkın esas alındığı, diyalog mekanizmalarının etkin bir biçimde işletilerek çalışma ahenginin hâkim kılındığı, uluslararası norm ve standartlara uyumlu, yenilikçi bir çalışma hayatı oluşturmak vizyonu çerçevesinde temel misyonumuz; çalışma hayatını düzenlemek ve denetlemek, işgücü piyasasının yapısal sorunlarını çözmek suretiyle büyümenin istihdama katkısını, istihdam ve işgücüne katılım oranını artırmak, nitelikli insan kaynağı oluşturmak, sosyal güvenliği yaygınlaştıracak tedbirler almak, iş sağlığı ve güvenliği kültürünü geliştirerek tüm çalışanlara sağlıklı ve güvenli çalışma ortamı oluşturmaktır.

Anayasa kapsamında, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile verilen görevlerin denetimle ilgili kısımları; 5690 sayılı Kanun ile onanan Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Sanayi ve Ticarete İş Teftişi Hakkındaki 81 sayılı ILO Sözleşmesi gereği Bakanlık Rehberlik ve Teftiş Başkanlığına verilmiştir. Bu kapsamda, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının çalışma hayatını denetlemeye yetkili birimi olan ve çalışma barışının tesisinin sağlanması amacıyla görev yapan Rehberlik ve Teftiş Başkanlığının, çalışma hayatı ile ilgili mevzuatın uygulanmasını izlemek, çalışma şartları, çalışma ortamı, çalışma ilişkileri, iş kazaları ve meslek hastalıkları, kayıt dışılık, iş sağlığı ve güvenliğine yönelik ihlaller ve benzeri risk kriterlerine dayanarak işyerleri ve sektörler düzeyinde analizler yapmak, çalışma hayatının denetimi ve raporlanmasına ilişkin ilke, yöntem, standart ve teknikleri geliştirmek, denetim rehberleri hazırlamak, denetimlerin etkinliğini ve verimliliğini artırıcı tedbirleri almak, bu konuda görüş ve önerilerde bulunmakla ilgili görevleri vardır.

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı olarak programlı teftişler kapsamında amacımız, ülkemizde yürürlükte bulunan iş mevzuatı çerçevesinde çalışma hayatı bakımından öncelikli riskleri belirleyerek ilgili taraflara rehberlik etmek ve taraflar arasında çalışma barışının sağlanmasına katkıda bulunmaktır. Bu kapsamda yürütülen teftişlere ilişkin hazırlanan Genel Değerlendirme Raporları ilgili tarafların bilgilerine sunulmaktadır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

BAŞKAN SUNUŞU

2024 yılına ait programlı teftişlerin hazırlanmasında, yürütülmesinde ve bu raporun yazımında görev alan İş Müfettişlerine, teftiş aşamasında gerekli kolaylığı sağlayan işveren ve çalışanlara, kamu kurum ve kuruluşlarına, katkısı ve katılımı olan tüm paydaşlara teşekkür eder, ülkemiz ve çalışma hayatı için faydalı olmasını temenni ederim.

Bekir AKTÜRK
Rehberlik ve Teftiş Başkanı

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	ii
BAŞKAN SUNUŞU	ii
İÇİNDEKİLER	iv
KISALTMALAR LİSTESİ	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	viii
I. BÖLÜM: GENEL BİLGİLER	1
1. TEFTİŞİN ADI	1
2. TEFTİŞİN GEREKÇESİ.....	1
3. TEFTİŞİN AMACI	2
4. TEFTİŞTE GÖREV ALAN MÜFETTİŞLER.....	2
5. ÇALIŞMA TAKVİMİ.....	2
6. TEFTİŞ YÜRÜTÜLEN İLLER	3
7. TEFTİŞE ALINAN İŞYERLERİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER	3
8. İŞYERLERİNİN BELİRLENME KRİTERLERİ	4
9. İŞYERLERİNDE YÜRÜTÜLEN GENEL FAALİYETLER.....	4
II. BÖLÜM: TEFTİŞ KAPSAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	5
1. HAZIRLIK AŞAMASI	5
2. TEFTİŞ AŞAMASI.....	5
3. İSTATİSTİKLER.....	6
3.1. İşyeri Bilgilerine İlişkin İstatistikler.....	6
3.2. Çalışan Bilgilerine İlişkin İstatistikler	9
3.3. Teftiş Sonucuna İlişkin İstatistikler.....	10
3.3.1. Genel İstatistikler	10
3.3.2. Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklara İlişkin İstatistikler.....	10
3.4. Suç Duyurusu ve İhbarlar	13
III. BÖLÜM: MEVZUATA AYKIRILIKLAR	14
IV. BÖLÜM: SONUÇ	15
1. TEFTİŞ SONUÇLARI HAKKINDA GENEL DEĞERLENDİRME	15
2. SEKTÖR/ALAN TEMSİLCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ.....	15

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

3. İŞ MÜFETTİŞLERİNİN DEĞERLENDİRME VE GÖRÜŞLERİ	15
KAYNAKÇA	17

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

KISALTMALAR LİSTESİ

İSG-KÂTİP	İş Sağlığı ve Güvenliği Kayıt, Takip ve İzleme Programı
İTOS	İş Teftiş Otomasyon Sistemi
KADİMBİS	Kayıt Dışı İstihdamla Mücadele Bilgi Sistemi
NACE	Nomenclature des Activités Économiques dans la Communauté Européenne (Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyetlerin Sınıflandırılması)

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Teftiş Yapılan İşyerlerinin İllere Göre Dağılımı	8
Şekil 2. Teftiş Yapılan İşyerlerinin Çalışan Sayılarına Göre Dağılımı	8
Şekil 3. İşyerlerinin Tehlike Sınıfına Göre Dağılımı.....	9
Şekil 4. Teftişlerde Ulaşılan Çalışan Sayıları	9
Şekil 5. Çalışan Sayılarının İllere Göre Dağılımı	10
Şekil 6. Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıkların Kanun ve Yönetmelik Bazında Oransal Dağılımı.....	14

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Çalışma Takvimi	2
Tablo 2. Programlı Teftiş Kapsamında Yer Alan İşyerlerine Ait NACE Kodları ve Tanımları	3
Tablo 3. Teftiş Yapılan İşyerlerinin İllere Göre Dağılımı	6
Tablo 4. Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklara İlişkin Bilgiler	11
Tablo 5. Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklara İlişkin Uygulanan İdari Para Cezası	12

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

I. BÖLÜM: GENEL BİLGİLER

1. TEFTİŞİN ADI

2024 Yılı Gıda Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi.

2. TEFTİŞİN GEREKÇESİ

İş teftişinin ifası aşamasında verimliliği ve etkinliği arttırmaya yönelik geliştirilen politikalar ve stratejiler kapsamında, çalışma hayatına ilişkin sorunların değerlendirilmesi ve önceliklendirilmesi amacıyla iş kazası ve meslek hastalığı verileri analiz edilmekte, geçmiş yıllarda gerçekleştirilen teftişler sonucu elde edilen geri bildirimler değerlendirilmekte ve gerektiğinde akademik çalışmalardan faydalanılmaktadır.

2024 yılı içerisinde yürütülecek programlı teftişlere ilişkin iş sağlığı ve güvenliği açısından öncelikli sektörlerin/faaliyet gruplarının belirlenebilmesi amacıyla 2021, 2022 yılları ve 2023 yılı Ekim ayı sonuna kadar ülkemizde gerçekleşen iş kazası verileri ile kayıtlarına ulaşılabilen tüm meslek hastalığı verileri değerlendirilmiştir.

Söz konusu verilerin analizi ile gerçekleştirilen karar alma sürecinde, öncelikli sektörler/faaliyet grupları belirlenmiş, belirlenen faaliyet gruplarında iş sağlığı ve güvenliği teftişlerinin uygulama alanının netleştirilmesi amacıyla 6'lı NACE Rev.2 kodlarına ilişkin analizler yapılmıştır. Hedef grup olarak belirlenen ilgili 6'lı NACE Rev.2 faaliyet gruplarında gerçekleştirilecek teftişlerin uygulama konularının kararlaştırılmasında çalışmaya dâhil edilen iş kazası ve meslek hastalığı verilerinin nedensel dağılımları göz önünde bulundurulmuştur. Ayrıca önceliklendirilen ilgili hedef gruplarda daha önceki yıllarda yürütülen iş sağlığı ve güvenliği programlı teftişlerinin verileri ve sektörel bazda Başkanlığa ulaşan ihbar, şikâyet vb. başvuruların konu bazında dağılımları dikkate alınmıştır. Yapılan analizler sonucunda çalışma hayatında iş sağlığı ve güvenliğine dair uygulama sorunlarının ve mevzuat ihlallerin yoğun olabileceği sektörel alanların daha net bir şekilde ortaya koyulması sağlanmıştır. 2024 yılında yürütülecek iş sağlığı ve güvenliği programlı teftişlerinin planlanması sürecinde, belirlenen sektörlerde faaliyet gösteren işyeri sayısı ile müfettiş kaynağı başta olmak üzere teftiş faaliyetlerini etkileyen Başkanlık faktörleri dikkate alınmıştır. Bu kapsamda verimliliği esas alan bir yönetim anlayışı doğrultusunda, teftişlerin etkin ve değer odaklı bir şekilde gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır. Sınıflandırılan her bir faaliyet grubunda, iş kazası sıklık hızı, ciddi iş kazası oranı, ölümlü iş kazası oranı bakımından ortalamanın üzerinde bulunan 6'lı NACE Rev.2 kodları ayrı ayrı değerlendirmeye alınmıştır. Sınıflandırılan faaliyet gruplarının her biri için özel olarak belirlenen

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

değerlendirme kriterleri ve birikimli frekans değerleri dikkate alınarak 6'lı NACE Rev.2 kodlarından oluşan hedef gruplar belirlenmiş ve "10-Gıda ürünlerinin imalatı" grubu altında yer alan 6'lı NACE Rev.2 kodlarında Gıda Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişinin gerçekleştirilmesine karar verilmiştir.

3. TEFTİŞİN AMACI

Gıda sektöründe iş sağlığı ve güvenliği yönünden yürütülen programlı teftiş ile işyerlerinde bilgilendirici ve rehberlik edici bir yaklaşımla iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin alınıp alınmadığının denetlenmesi, işyerlerinde çalışanların ve işverenlerin iş sağlığı ve güvenliği mevzuatının yaklaşımı ve uygulamaları konusunda bilgilendirilmesi, farkındalığın artırılması ve çalışma barışının sağlanması amaçlanmıştır.

4. TEFTİŞTE GÖREV ALAN MÜFETTİŞLER

Rehberlik ve Teftiş Grup Başkanlıkları tarafından yürütülen 2024 Yılı Gıda Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi;

- Ankara Rehberlik ve Teftiş Grup Başkanlığı'ndan 6 iş müfettişi (3 heyet),
 - Bursa Rehberlik ve Teftiş Grup Başkanlığı'ndan 4 iş müfettişi (2 heyet),
 - İstanbul Rehberlik ve Teftiş Grup Başkanlığı'ndan 2 iş müfettişi (1 heyet) ve
 - İzmir Rehberlik ve Teftiş Grup Başkanlığı'ndan 4 iş müfettişi (2 heyet) olmak üzere,
- görevli toplam 16 iş müfettişince (8 heyet) gerçekleştirilmiştir.

5. ÇALIŞMA TAKVİMİ

Programlı teftiş, Hazırlık Dönemi, Teftiş Dönemi ve Değerlendirme Dönemi olmak üzere Tablo 1'de belirtilen takvime göre gerçekleştirilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Takvimi

Faaliyet	Dönem
Hazırlık Aşaması • Araştırma faaliyetleri • Toplantılar • Bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyetleri	Ocak-Şubat-Mart 2024

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Teftiş Aşaması	Nisan-Mayıs 2024 Haziran-Temmuz-Ağustos 2024 Eylül-Ekim 2024 Kasım-Aralık 2024
- Teftişlerin yürütülmesi - Raporların yazımı	
Analiz ve Değerlendirme	Her teftiş dönemi sonrasında
Değerlendirme toplantıları ve istatistiklerin analizi	
Genel Değerlendirme Raporu Yazımı	Ocak-Şubat 2025

6. TEFTİŞ YÜRÜTÜLEN İLLER

Programlı teftiş kapsamında; Ankara, Aydın, Balıkesir, Bingöl, Bolu, Bursa, Çanakkale, Çankırı, Denizli, Eskişehir, İstanbul, İzmir, Karaman, Kırklareli, Kocaeli, Konya, Manisa, Muğla, Sakarya, Tekirdağ, Uşak olmak üzere toplam 21 ilde teftiş yapılmıştır.

7. TEFTİŞE ALINAN İŞYERLERİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Programlı teftiş kapsamında teftişe alınan işyerlerine ait NACE kodları ve tanımlarına Tablo 2’de yer verilmiştir. Bu kapsamda gıda sektöründe faaliyet gösteren toplam 238 işyerinde teftiş gerçekleştirilmiştir.

Tablo 2. Programlı Teftiş Kapsamında Yer Alan İşyerlerine Ait NACE Kodları ve Tanımları

FAALİYET KODU	FAALİYET GRUBU
10.11	Etin işlenmesi ve saklanması
10.12	Kümes hayvanları etlerinin işlenmesi ve saklanması
10.13	Et ve kümes hayvanları etlerinden üretilen ürünlerin imalatı
10.20	Balık, kabuklu deniz hayvanları ve yumuşakçaların işlenmesi ve saklanması
10.39	Başka yerde sınıflandırılmamış meyve ve sebzelerin işlenmesi ve saklanması
10.51	Süthane işletmeciliği ve peynir imalatı
10.72	Peksimet ve bisküvi imalatı; dayanıklı pastane ürünleri ve dayanıklı kek imalatı
10.73	Makarna, şehriye, kuskus ve benzeri unlu mamullerin imalatı

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

8. İŞYERLERİNİN BELİRLENME KRİTERLERİ

İlgili programlı teftişin yürütüleceği illerin ve işyerlerinin belirlenmesinde, hedef gruplara ilişkin il bazında basit iş kazası sıklık oranı hesapları yapılmıştır. Hedef grupta yer alan işyerleri ile bu işyerlerinin faaliyet gösterdiği ilgili altılı kodun dâhil olduğu dört haneli NACE faaliyet grubundaki işyeri listeleri temin edilmiştir. Bu işyerlerinin illere göre dağılımı, çalışan sayısı, iş sağlığı ve güvenliği açısından en son gerçekleştirilen programlı teftiş, iş kazaları ve meslek hastalıklarının illere göre dağılımı gibi parametreler dikkate alınarak, teftiş yapılacak iller ve işyeri havuzu belirlenmiştir.

9. İŞYERLERİNDE YÜRÜTÜLEN GENEL FAALİYETLER

Programlı teftiş kapsamında gıda sektörünün çeşitli dallarında faaliyet gösteren işyerleri teftiş programına alınmıştır. Genel hatlarıyla faaliyet konularını büyükbaş, küçükbaş ve kümes hayvanları etlerinin işlenmesi, meyve ve sebze işlenmesi, süthane işletmeciliği ve peynir imalatı ile pastane ürünleri ve unlu mamuller imalatı olarak sınıflandırmak mümkündür.

Et ürünlerinin işlenmesi üretiminde; kesim, deri yüzümü, iç organların alınması, karkas, soğuk hava depolama ve sevkiyat akışı izlenmektedir. Bu etlerin işlendiği tesislerde ise doğrama, kıyma, karıştırma, doldurma, tuzlama, baharatlama gibi süreçler mevcuttur.

Meyve ve sebze işleme tesislerinde; ürünün çeşidine göre hammaddenin kabulü, tartım, yıkama, ayrıştırma, tatlandırma, dolum, paketleme ve sevkiyat akışı takip edilmektedir.

Süthane işletmeciliği ve peynir imalatı yapan işyerlerinde üretim akışı; hammadde (süt), pastörizasyon, mayalama, kesim ve paketleme şeklindedir.

Pastane ürünleri ve unlu mamullerin imalatı ise; hamur hazırlama, şekil verme, pişirme, dondurma ve paketleme akışıyla gerçekleşmektedir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

II. BÖLÜM: TEFTİŞ KAPSAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

1. HAZIRLIK AŞAMASI

Belirlenen planlama esasları doğrultusunda programlı teftiş işyeri listesi dikkate alınarak yıllık teftiş programları hazırlanmış, görevlendirilecek müfettişler belirlenmiş, koordinasyonla görevli müfettişlerin saptanması faaliyetleri yerine getirilmiş, ayrıca, rehberlik faaliyetleri kapsamında taraflara yönelik olarak gerçekleştirilecek toplantı, seminer ve açılış toplantısı gibi bilgilendirme faaliyetlerinin detayları planlanmıştır. Şubat, Mart, Nisan ve Mayıs aylarında, planlanan bilgilendirme faaliyetleri gerçekleştirilmiş, programlı teftişte görevli müfettişlere uygulama esaslarında belirtilen teftiş konuları hakkında gerekli bilgilendirme yapılmıştır.

2. TEFTİŞ AŞAMASI

Çalışma takvimine göre programlı teftişler 2024 yılı Nisan ayında başlamış; Nisan-Mayıs, Haziran-Temmuz-Ağustos, Eylül-Ekim, Kasım-Aralık olmak üzere toplam 4 dönem halinde olmak üzere 9 ay sürmüştür.

Yapılan görevlendirmelerden sonra ilk olarak teftiş gerçekleştirilecek işyerlerinin bağlı bulundukları Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri'nde dosyaları incelenmiş, işyerleri ile ilgili edinilen bilgiler teftişlerde dikkate alınmıştır.

Teftiş işyerinde işveren ve/veya vekilleri ile görüşülerek başlanılmış, geliş amacı ve iş sağlığı ve güvenliği konusunda bilgi aktarımı yapıldıktan sonra işyerinden sorumlu kişilerle işyeri sahası gezilmiş ve gerekli belgelerin incelenmesi yapılmıştır. Teftişlerde rehberlik edici bir yaklaşım sergilenmiştir. Programlı teftişlerde uygulama esaslarında belirtilen;

- İş ekipmanlarında sağlık ve güvenlik tedbirleri (malzeme taşınması, bakım vb. işler esnasında alınması gerekli teknik ve organizasyonel tedbirler dâhil)
- Yangın, parlama, patlama risklerine karşı alınması gerekli tedbirler
- Acil durumlara ve etkilerine karşı teknik ve organizasyonel tedbirler
- Elektrikle temas risklerine karşı alınması gerekli tedbirler
- Ulaşım yolları ve tehlikeli alanlar ile yükleme yerleri ve rampalarda alınması gerekli tedbirler
- Soyunma yerleri, yemek yeme yerleri, barınma yerleri ile duşlar, tuvalet ve lavabolarda sağlık ve güvenlik şartları

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

- 2015/4 Sayılı Genelgesi eki İş Teftişi Rehberi'nin Birinci Kitap Birinci Kısım Dördüncü Bölüm 3.6'da belirtilen; iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve diğer sağlık personelinin görevlendirilmesi, risk değerlendirmesi çalışmaları, çalışan temsilcisi görevlendirilmesi, iş sağlığı ve güvenliği kurulu ve toplantıları
- Kayıt dışı istihdam, yabancı çalışan ve çocuk işçiliği

konularını kapsayacak şekilde sektöre özel olarak belirlenen konularda teftişler gerçekleştirilmiştir.

Gerçekleştirilen teftişlerde tespit edilen mevzuata aykırılıkların giderilmesine yönelik olarak işverenler tarafından yapılan taleplerde, teftişi gerçekleştiren müfettişlerce uygun görülmesi durumunda teftişe ara verilmesi yoluna gidilmiştir. Verilen süre sonunda teftişe devam edildiğinde; işveren tarafından giderilen mevzuata aykırılıklar için herhangi bir idari yaptırım uygulanmamış olup giderilmeyen mevzuata aykırılıklar için ise idari para cezası uygulanması önerilmiştir.

3. İSTATİSTİKLER

Gıda Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi kapsamında gerçekleştirilen teftişlerle ilgili istatistikler; işyeri bilgilerine ilişkin istatistikler, çalışan bilgilerine ilişkin istatistikler, teftiş sonucuna ilişkin istatistikler ana başlıkları altında incelenmiştir.

3.1. İşyeri Bilgilerine İlişkin İstatistikler

Gıda Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi kapsamında 21 ilde 251 işyeri için görevlendirme yapılmıştır. Bu işyerlerinin, 238'sinde teftiş gerçekleştirilmiş olup 13'ünde ise gayri faal, kapalı işyeri vb. nedenlerle teftiş yapılamamıştır. Teftiş yapılan işyerlerinin illere göre dağılımı Tablo 3 ve Şekil 1'de gösterilmiştir.

Tablo 3. Teftiş Yapılan İşyerlerinin İllere Göre Dağılımı

Teftiş Yapılan İl	İşyeri Sayısı
Ankara	20
Aydın	9
Balıkesir	20

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Teftiş Yapılan İl	İşyeri Sayısı
Bingöl	8
Bolu	8
Bursa	30
Çanakkale	13
Çankırı	4
Denizli	4
Eskişehir	3
İstanbul	15
İzmir	20
Kırklareli	7
Kocaeli	4
Konya	8
Manisa	25
Muğla	4
Sakarya	16
Tekirdağ	12
Uşak	2
Karaman	6
TOPLAM	238

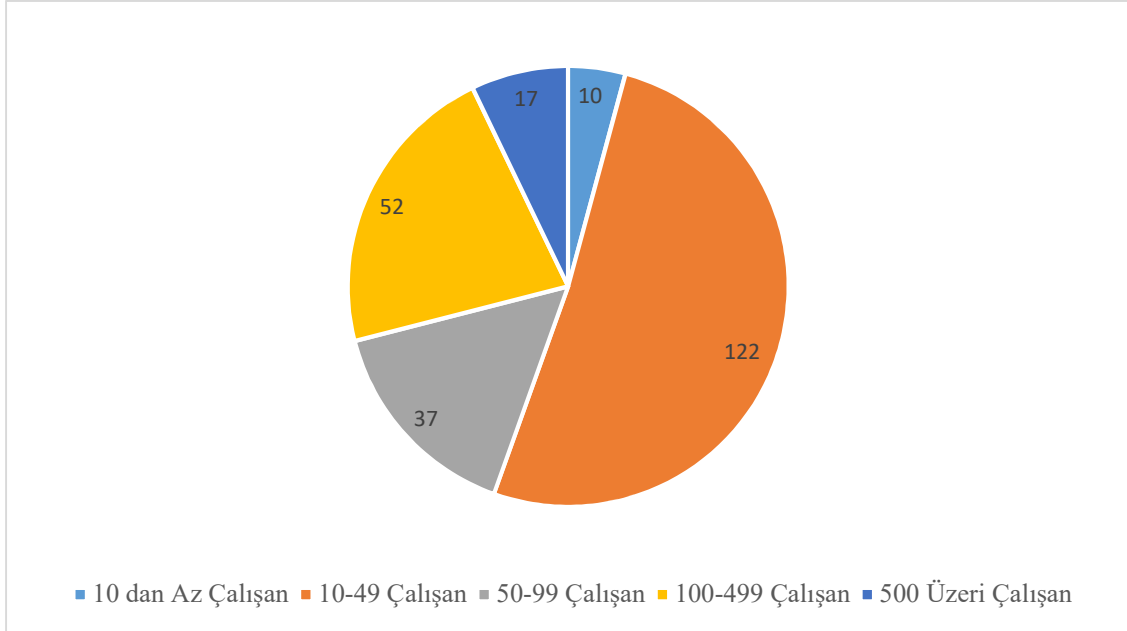

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Şekil 1. Teftiş Yapılan İşyerlerinin İllere Göre Dağılımı

Teftişi yapılan işyerlerinin çalışan sayısına göre dağılımı Şekil 2’de verilmiştir.

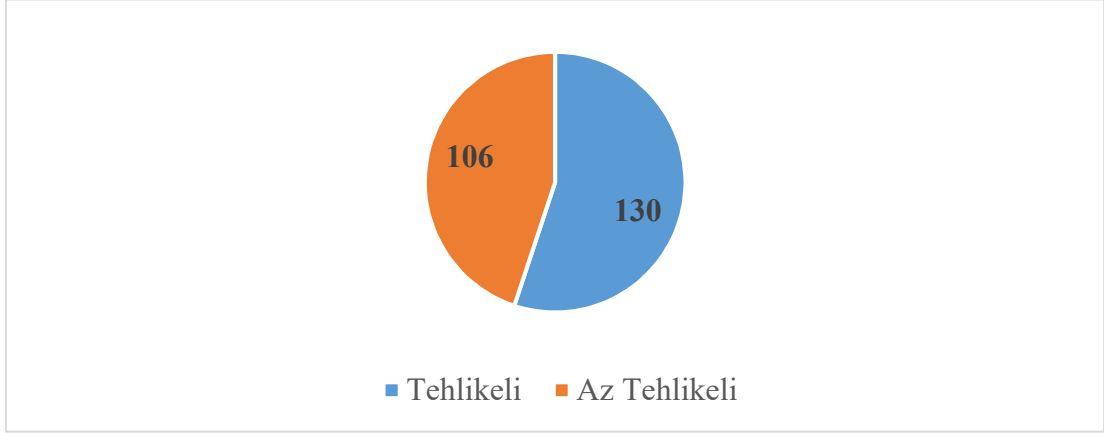
Şekil 2. Teftiş Yapılan İşyerlerinin Çalışan Sayılarına Göre Dağılımı

İş sağlığı ve güvenliği yönünden teftişi yapılan 238 işyerinden 186’sının iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi görevlendirme yükümlülüğü bulunduğu ve ilk teftişlerde 22’sinin bu yükümlülüklerini yerine getirmediği tespit edilmiştir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

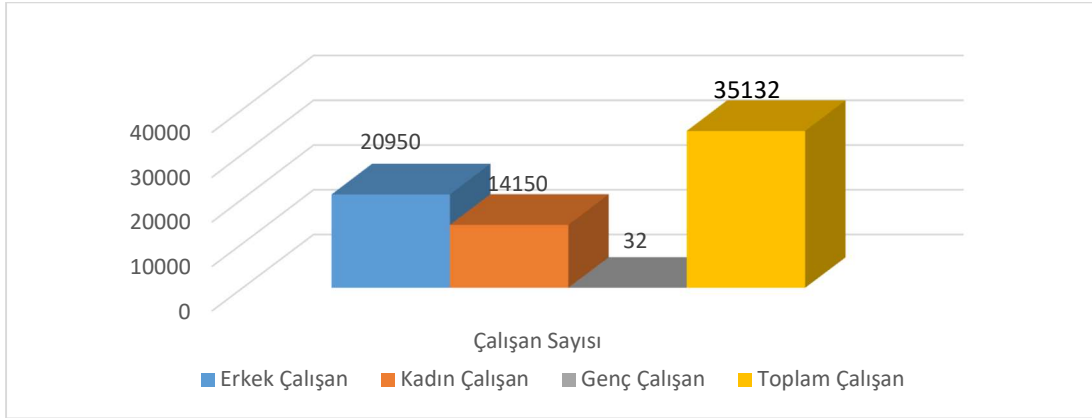
Teftişi gerçekleştirilen işyerlerinden 130'u tehlikeli sınıfta, 108'i ise az tehlikeli sınıfta yer almaktadır. Söz konusu işyerlerinin tehlike sınıfına göre dağılımı Şekil 3'te verilmiştir.

Şekil 3. İşyerlerinin Tehlike Sınıfına Göre Dağılımı

3.2. Çalışan Bilgilerine İlişkin İstatistikler

Programlı teftişlerde 14.150 kadın, 20.950 erkek ve 32 genç çalışan olmak üzere toplam 35.132 çalışana ulaşılmıştır. Ayrıca teftiş gerçekleştirilen işyerlerinde 24 çırak ve 216 stajyer bulunmaktadır. Teftişlerde ulaşılan çalışan sayıları Şekil 4'te gösterilmiştir.

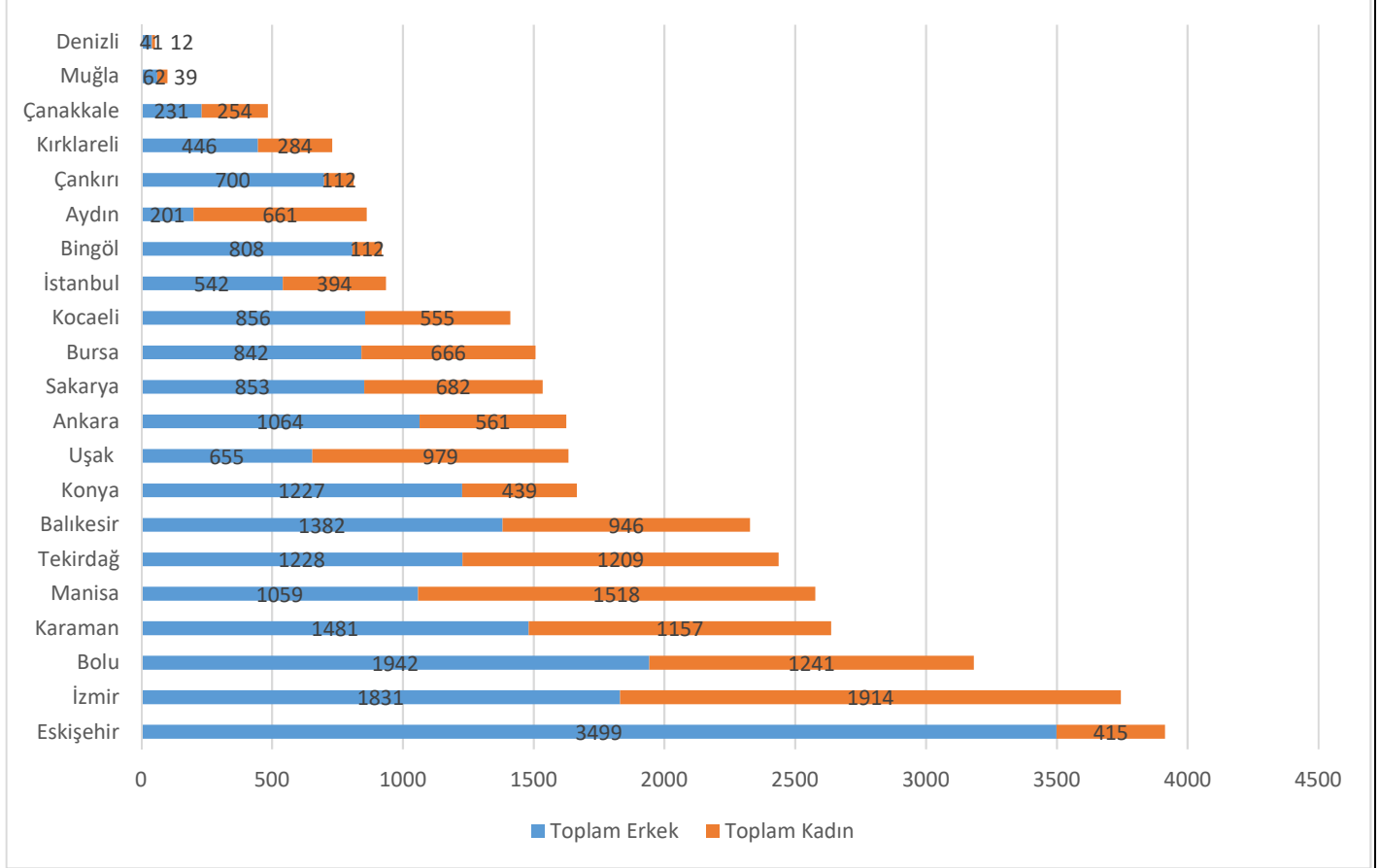

Şekil 4. Teftişlerde Ulaşılan Çalışan Sayıları

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Yapılan teftişlerde ulaşılan çalışanların illere göre dağılımı Şekil 5'te gösterilmiştir.

Şekil 5. Çalışan Sayılarının İllere Göre Dağılımı

3.3. Teftiş Sonucuna İlişkin İstatistikler

3.3.1. Genel İstatistikler

Programlı teftiş kapsamında toplam 238 işyerinde teftiş gerçekleştirilmiştir. Bu teftişler sonucunda, 127 işyerine herhangi bir idari yaptırım uygulanmamış; 111 işyerine ise toplam 12.607.303 TL idari para cezası uygulanması önerilmiştir. Ayrıca, çalışanlar açısından hayati tehlike oluşturan bir hususun tespit edilmesi nedeniyle bir işyerinde işin durdurulmasına karar verilmiştir.

3.3.2. Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklara İlişkin İstatistikler

Programlı teftişlerin ilk aşamasında toplam 5.843 mevzuata aykırı husus tespit edilmiş olup, söz konusu hususların giderilmesi için verilen sürenin sonunda yapılan nihai teftişlerde 5.470 hususun

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

giderildiği ve ayrıca 97 yeni mevzuata aykırı hususun tespit edildiği belirlenmiştir. Bu kapsamda iyileştirme oranının %93,6 olduğu anlaşılmıştır. İşyerlerinde tespit edilen mevzuata aykırı hususlara ilişkin bilgiler Tablo 4’te sunulmaktadır.

Tablo 4. Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklara İlişkin Bilgiler

Kanun/Yönetmelik Adı	İlk Teftişte Tespit Edilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	Son Teftişte Kalan Mevzuata Aykırılık Sayısı	Toplam Giderilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	İyileştirme Oranı (%)	Son Teftişte Yeni Tespit Edilen Mevzuata	Toplam İdari Para Cezası Uygulanan Mevzuata Aykırılık Sayısı
6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu	231	15	216	93,5	23	38
4857 Sayılı İş Kanunu	0	0	0	0	2	2
6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu	0	0	0	0	3	3
Çalışanların Gürültü İle İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik	2	0	2	100	0	0
Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik	0	0	0	0	1	1
Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelik	187	32	155	83,1	9	41
Elle Taşıma İşleri Yönetmeliği	13	0	13	100	0	0
Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik	5	0	5	100	2	2
İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği	2993	173	2820	94,1	28	201
İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik	9	0	9	100	1	1
İş Hijyeni Ölçüm, Test ve Analizi Yapan Laboratuvarlar Hakkında Yönetmelik	21	0	21	100	0	0
İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği	4	0	4	100	0	0
İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik	20	0	20	100	3	3
İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği	146	2	144	99,2	0	2
İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik	1537	128	1409	93,1	15	143
İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik	12	0	12	100	1	1
İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik	400	16	384	96,4	1	17
Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik	113	4	109	95,5	1	5
Kişisel Koruyucu Donanımın İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik	61	3	58	97	0	3
Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği	88	0	88	100	7	7
Tozla Mücadele Yönetmeliği	1	0	1	100	0	0
Toplam	5.843	373	5.470	93,6	97	470

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Programlı teftiş kapsamında uygulanan idari para cezalarına ilişkin bilgiler ise Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklara İlişkin Uygulanan İdari Para Cezası

Kanun/Yönetmelik Adı	İdari Para Cezası Uygulanan Mevzuata Aykırılık Sayısı	İdari Para Cezası (TL)
6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu	38	744.966
4857 Sayılı İş Kanunu	2	267.962
6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu	3	3.608.864
Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik	1	18.432
Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelik	41	869.376
Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik	2	61.901
İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği	201	3.723.725
İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik	1	18.432
İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik	3	61.440
İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği	2	43.008
İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik	143	2.636.237
İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik	1	18.432
İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik	17	264.192

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Kanun/Yönetmelik Adı	İdari Para Cezası Uygulanan Mevzuata Aykırılık Sayısı	İdari Para Cezası (TL)
Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik	5	92.160
Kişisel Koruyucu Donanımın İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik	3	61.440
Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği	7	116.736
Toplam	470	12.607.303

3.3.3. Suç Duyurusu ve İhbarlar

Teftişlerde tespit edilen ve giderilmeyen mevzuata aykırılıklar nedeniyle ilgili yasal dayanaklar çerçevesinde kurum ve kuruluşlara yapılan suç duyurusu ve ihbar bulunmamaktadır.

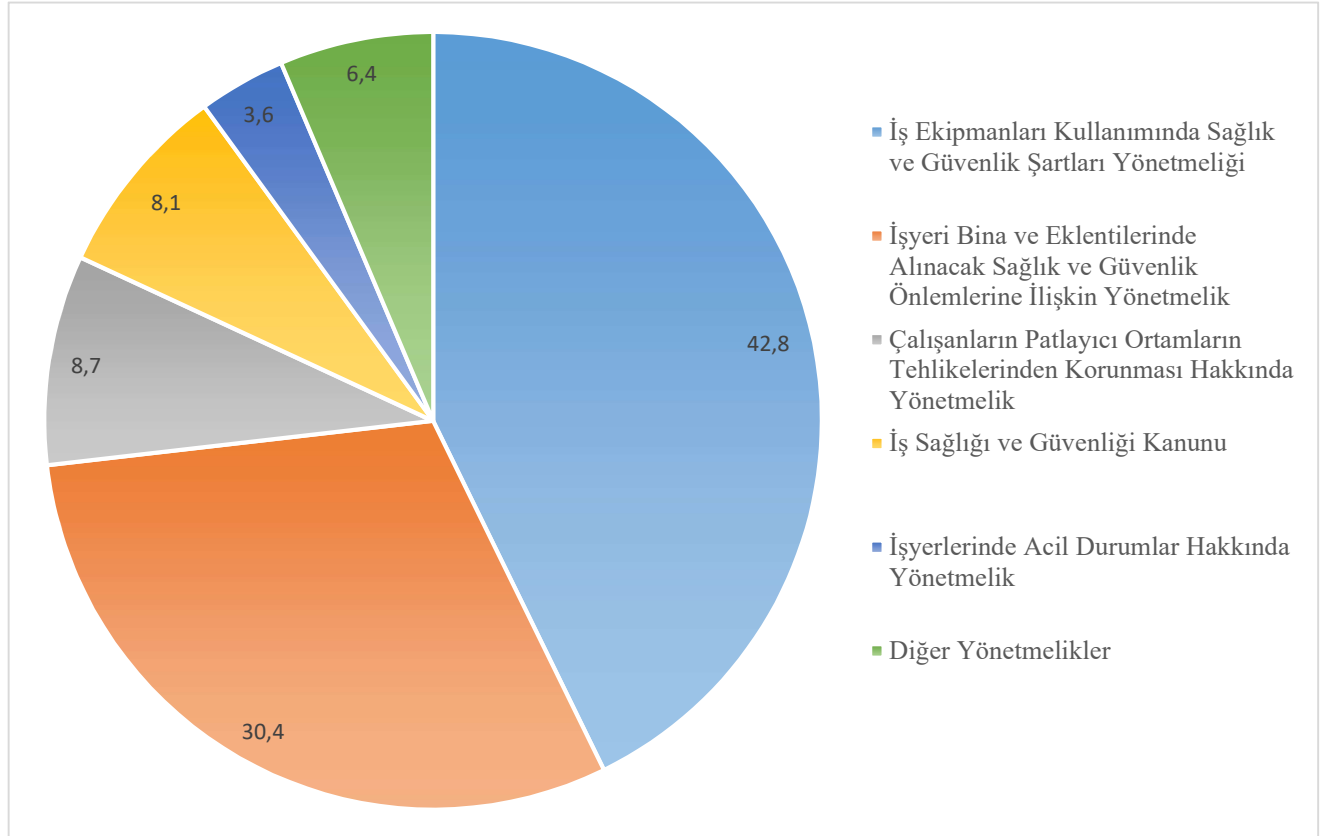

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

III. BÖLÜM: MEVZUATA AYKIRILIKLAR

İşyerlerinde tespit edilen mevzuata aykırılıkların %42,8’ini “İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği”, %30,4’ünü “İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik”, %8,7’sini “Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelik”, %8,1’ini “İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu”, %3,6’sını “İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik” hükümleri oluşturmaktadır.

Tespit edilen mevzuata aykırılıkların kanun ve yönetmelik bazında oransal dağılımı Şekil 6’da sunulmuştur.

Şekil 6. Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıkların Kanun ve Yönetmelik Bazında Oransal Dağılımı

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

IV. BÖLÜM: SONUÇ

1. TEFTİŞ SONUÇLARI HAKKINDA GENEL DEĞERLENDİRME

Gıda Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi kapsamında 21 ilde 238 işyerinde teftiş yapılmış, toplam 35.132 çalışana ulaşılmıştır. Bu işyerlerinde yapılan teftişlerde tespit edilen mevzuata aykırılıkların giderilme oranı %93,6 olmuş, giderilmeyen mevzuata aykırılıklar için 111 işyerine toplam 12.607.303 TL idari para cezası uygulanması önerilmiş ve 1 işyerinde ise işin durdurulması yoluyla idari yaptırım uygulanmıştır.

Teftiş sonuçlarına göre sağlanan %93,6'lık iyileştirme oranı, teftişlerin ara verme uygulaması ile yürütülmesinin mevzuata aykırı ve eksik hususların giderilmesine ve mevzuata uyuma katkı sağladığını göstermektedir. Ancak, bu durum, işyerlerinin çoğunda mevzuata aykırılıkların teftiş yapılmadan, işverenlerce giderilmediğini, işyerlerinde kurulan iş sağlığı ve güvenliği organizasyonunun etkin çalışmadığını, işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği kültürünün oluşmadığını göstermektedir. Her ne kadar teftiş edilen işyerlerinde çok önemli iyileştirmeler sağlansa da, işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği şartlarının sürdürülebilirliğini sağlamak üzere iş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemlerinin işyerlerinde uygulanması gerekmektedir.

İşverenlerin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki bilinç düzeyinin artırılması amacıyla sendikalar, ilgili kamu kurumları, meslek odaları ve sanayi kuruluşları gibi taraflar ile işbirliği içerisinde bilgilendirme faaliyetlerinin yapılmasının olumlu sonuçlar doğurabileceği düşünülmektedir.

2. SEKTÖR/ALAN TEMSİLCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ

Teftiş gerçekleştirilen işyerlerinde, işverenlerin; doğrudan idari para cezası uygulanması yerine, talep etmeleri ve müfettiş tarafından uygun görülmesi hâlinde mevzuata aykırılıkların giderilmesi için süre tanınması esasına dayanan teftiş yönteminden memnuniyet duydukları gözlemlenmiştir.

Teftiş edilen işyerlerinde işverenler, gıda sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinde gıda güvenliği kapsamında alınan bazı önlemlerin (acil çıkış yolları üzerinde geçişi zorlaştıran hijyen bariyerleri gibi) iş sağlığı ve güvenliği ile çeliştiğini ifade etmişlerdir.

3. İŞ MÜFETTİŞLERİNİN DEĞERLENDİRME VE GÖRÜŞLERİ

Yapılan teftişlerde zincir marketlerin, tedarikçisi gıda işletmelerinde gerçekleştirdikleri denetimlerde işyerindeki iş sağlığı ve güvenliği şartlarına ilişkin bazı hususların da değerlendirildiği

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

anlaşılmıştır. Marketler tarafından yapılan dış denetimlerin tedarikçi gıda işyerlerinin iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı uyumuna katkı sağladığı gözlemlenmiştir.

İşyerinde yapılan risk değerlendirmesinin bazı işverenler/işyeri yöneticileri hatta iş sağlığı ve güvenliği profesyonelleri tarafından bir prosedür olarak görüldüğü, iş sağlığı ve güvenliği açısından öneminin henüz anlaşılamadığı, risk değerlendirmesinin genellikle yapıldığı gibi kaldığı ve işyerlerindeki değişen şartlara ve gelişmelere göre gerekli güncellemelerin yapılmadığı gözlemlenmiştir. Bu nedenle yapılan teftişlerde, risk değerlendirmesinin önemi, risk değerlendirmesinde belirtilen hususların ve alınması gerekli önlemlerin takibinin yapılmasının gerekliliği işverenlere, işyeri yöneticilerine ve iş sağlığı ve güvenliği profesyonellerine sıklıkla anlatılmıştır.

“İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliğinde” 04.02.2024 tarihinde yapılan değişiklik ile periyodik kontroller için İSG-KÂTİP sistemi üzerinden sözleşme yapılması gerekliliği getirilmiş olup bu hususun uygulanmasında teftişlerin ilk dönemlerinde sorunlar yaşanmış olsa da; işveren vekilleri, işyeri yöneticileri, iş sağlığı ve güvenliği profesyonelleri ve periyodik kontrol yetkilileri tarafından gerekli işlemlerin yapıldığı ve bu hususun benimsendiği gözlemlenmiştir.

Gıda ürünleri imalatı sektöründe her işkoluna özgü değişik özelliklerde makina ve ekipmanlar kullanılmaktadır. Et parçalama ekipmanları, karıştırma ve hamur hazırlama makineleri, pastörize-pişirme-kurutma üniteleri, taşıyıcı sistemler (konveyör bant, elevatör), temizleme ve ayıklama makineleri, kırma-öğütme üniteleri, dolum-paketleme ve streç makineleri teftişlerde sıklıkla karşılaşılan sektöre özgü ekipmanlardır. Ekipmanların kullanım amaçları farklı olsa da taşıdığı riskler düşünüldüğünde, özellikle çalışanların hareketli parçalar ile temasına karşı önlemler aldırılmaya çalışılmış ve bu önlemlerin kalıcılığı konusunda işyeri bünyesinde gerekli kontrol ve düzenlemelerin yapılması hususlarına dikkat çekilmiştir.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatları Hakkında Yönetmelik kapsamında yetkili idarelere bildirimde bulunulmasını gerektiren hususların tespit edildiği işyerlerine dair ilgili idarelere bildirimlerde bulunulmuştur. Bu kapsamda, işyeri açma ve çalışma ruhsatının verilmesinden sonra yetkili idareler tarafından yapılacak düzenli denetimlerle mezkûr Yönetmelik’te sayılan hükümlerin yerine getirilip getirilmediğinin kontrol edilmesinin önemli olduğu değerlendirilmiştir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

KAYNAKÇA

1. 2024 Yılı Gıda Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi Uygulama Esasları
2. 2022 Yılı Gıda Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi Genel Değerlendirme Raporu
3. İTOS Verileri